

سخنرانی جناب آقای دکتر کاظم غریب آبادی، معاون امور حقوقی و بین المللی وزارت امور خارجه

در نشست تخصصی "همکاری بین المللی، درس آموخته ها و بهترین اقدامات برای مدیریت پایدار

جنگل های زاگرس"

۲۰ خرداد ۱۴۰۴ - مرکز مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه

بسم الله الرحمن الرحيم

مهمانان محترم

خانم ها و آقایان؛

امروز در دنیایی زندگی می کنیم که به وضوح از چالش های محیط زیستی متعددی رنج می برد. بحران های زیست محیطی نظیر تغییرات اقلیمی، آلودگی ها، تخریب منابع طبیعی و کاهش تنوع زیستی، جهان را به سمت یک آینده نامعلوم پیش می برد. یکی از مهم ترین منابع طبیعی که برای بقای ما و نسل های آینده اهمیت حیاتی دارد، جنگل ها هستند.

خوشحالم که امروز اینجا در کنار شما دوستداران طبیعت و حافظان زمین هستیم، تا در مورد یکی از گنجینه های طبیعی ایران و غرب آسیا یعنی جنگل های زاگرس صحبت کنیم .

جنگل های زاگرس، این جواهرات سبز و حیاتی که در قلب ایران قرار دارند، به عنوان یکی از مهم ترین اکوسیستم های کشور شناخته می شوند. این جنگل ها نه تنها به عنوان یک منبع اقتصادی و طبیعی برای کشور، بلکه به عنوان یک پشتیبان مهم در حفظ تنوع زیستی، تنظیم منابع آب، و مقابله با تغییرات اقلیمی شناخته می شوند.

حفاظت از تنوع زیستی جنگل های زاگرس که میزبان گونه های منحصر به فردی مانند بلوط ایرانی، پلنگ ایرانی و صدها گونه گیاهی و جانوری دیگر است و همچنین حفاظت از آب و خاک منطقه، که تضمین کننده زندگی هزاران جامعه محلی و معیشت میلیون ها نفر مردم ساکن در غرب ایران است، جزو مسئولیت های مشترک بین المللی محسوب می شوند. جنگل های زاگرس با بیش از ۶ میلیون هکتار وسعت، و جذب میلیون ها تن کربن، به عنوان یکی از تنفس گاههای اصلی زمین، نقش کلیدی در مقابله با تغییرات آب و هوا دارند. حفاظت از زاگرس فقط یک وظیفه ملی و منحصر به مردم ایران نیست. این جنگل ها بخشی از میراث مشترک بشریت و حلقه ای حیاتی در نظام اقلیمی جهان هستند .

متأسفانه، تغییرات آب و هوا و توسعه نامتوازن، چالش‌هایی از جمله تخریب محیط زیست، آتش سوزی جنگل، پوسیدگی درختان و فشار بیش از حد دام به پوشش گیاهی را برای این اکوسیستم منحصر به فرد ایجاد نموده است. گرمایش زمین و تغییرات اقلیمی، امروزه یکی از نگرانی‌های مشترک جامعه بین‌المللی است و کمتر کشوری از آثار این پدیده در امان مانده است.

خشکسالی، بیابان‌زایی، افزایش طوفان‌های گردوغبار و دیگر بلایای طبیعی همچون سیل و فرسایش خاک، زندگی مردم همه کشورها اعم از توسعه یافته و در حال توسعه را تحت تأثیر قرار داده است. جمهوری اسلامی ایران و جنگل‌های زاگرس نیز از عواقب پدیده تغییر آب و هوا در امان نبوده‌اند. تبعات منفی تغییر اقلیم، ناشی از اقدامات کشورهای توسعه یافته در سال‌های گذشته است که هزینه‌های گزافی را بر محیط زیست جهانی ایجاد کرده است. از اینرو، برای مقابله با اثرات منفی تغییر اقلیم از جمله بیابان‌زایی، از بین رفتن جنگل‌ها، فرسایش خاک و کاهش منابع آب، کشورهای توسعه یافته می‌بایست با کشورهای در حال توسعه همکاری نمایند. متأسفانه، تحریم‌های ظالمانه یکجانبه و غیرقانونی با ممانعت از تأمین منابع مالی و انتقال فناوری‌های پیشرفته، مشکلاتی را در زمینه مقابله مؤثر با تغییرات اقلیم و حفاظت از محیط زیست ایجاد نموده است.

اما در این شرایط، راه‌حلهایی وجود دارد که می‌تواند به ما کمک کند تا از این بحران عبور کنیم و جنگل‌های زاگرس را برای نسل‌های آینده حفظ کنیم. و آن چیزی نیست جز مدیریت پایدار

جنگل‌ها. مدیریت پایدار به معنای استفاده بهینه از منابع طبیعی بدون آسیب به اکوسیستم‌های طبیعی و بدون به خطر انداختن توانایی‌های نسل‌های آینده است. برای جنگل‌های زاگرس، این مفهوم به صورت‌های مختلفی قابل پیاده‌سازی است:

۱. **حفاظت از تنوع زیستی:** جنگل‌های زاگرس یکی از مهم‌ترین زیستگاه‌های گونه‌های نادر و منحصر به فرد هستند. حفظ این تنوع زیستی از اهمیت بالایی برخوردار است. ایجاد مناطق حفاظت‌شده، جلوگیری از شکار غیرمجاز، و برنامه‌های تحقیقاتی برای شناسایی و مراقبت از گونه‌های در خطر می‌تواند گامی مهم در این راستا باشد.

۲. **کاهش آتش‌سوزی‌های جنگلی:** یکی از تهدیدات جدی جنگل‌های زاگرس آتش‌سوزی‌ها هستند که سالانه خسارت‌های زیادی به این جنگل‌ها وارد می‌کنند. با آموزش جوامع محلی، به‌کارگیری فناوری‌های پیشرفته برای پیش‌بینی و مقابله با آتش‌سوزی، و تقویت زیرساخت‌های مدیریتی، می‌توان این تهدید را کاهش داد.

۳. **تقویت جوامع محلی:** جوامع محلی که در اطراف جنگل‌های زاگرس زندگی می‌کنند، نقش کلیدی در حفظ یا تخریب این اکوسیستم‌ها دارند. ارتقاء آگاهی‌های محیط زیستی، آموزش

روش‌های کشاورزی و دامداری پایدار، و ایجاد مشاغل سبز می‌تواند باعث کاهش فشار بر جنگل‌ها و در عین حال بهبود معیشت مردم این مناطق شود.

۴. **پایش و مدیریت منابع آب:** جنگل‌های زاگرس تأثیر زیادی بر منابع آب کشور دارند. حفاظت از این جنگل‌ها باعث حفظ منابع آب و جلوگیری از فرسایش خاک می‌شود. مدیریت منابع آبی در این مناطق باید با دقت انجام شود تا هم منابع طبیعی حفظ شوند و هم نیازهای مردم تأمین گردد.

۵. **آموزش و پژوهش:** برای پیشبرد اهداف مدیریت پایدار، پژوهش‌های علمی و کاربردی در خصوص اکولوژی جنگل‌ها، تغییرات اقلیمی، و راهکارهای مؤثر برای حفظ این اکوسیستم‌ها ضروری است. به علاوه، آموزش‌های محیط‌زیستی برای جوامع محلی و عمومی به عنوان یک ابزار توانمندسازی باید در اولویت قرار گیرد.

حضر گرامی؛

جمهوری اسلامی ایران از جمله کشورهایی است که در تدوین کنوانسیون‌های زیست محیطی متعددی نظیر تغییر آب و هوا، تنوع زیستی و مقابله با بیابان‌زایی نقش فعال و مسئولانه ای داشته و همچنان بر این نقش و حضور خود تأکید دارد. از اولویت‌های اصلی ایران برای اقدام در برابر تغییر

اقلیم، اقدامات مؤثر برای سازگاری و تاب آوری، برای رویارویی با چالش های منبعث از آن و به حداقل رساندن پیامدهای منفی آن بر جوامع، اقتصاد و محیط زیست می باشد. در این مسیر، ما آماده ایم تا با جامعه جهانی به منظور ظرفیت سازی و فراهم آوردن ابزارهای اجرا، نظیر انتقال دانش و فناوری های به روز و پیشرفته برای احیای جنگل ها، تأمین منابع مالی و ایجاد صندوق های حمایتی جهانی به منظور حمایت از جوامع محلی و پروژه های پایدار، اجرای برنامه های آموزشی مشترک برای افزایش آگاهی عمومی، توسعه اکوتوریسم پایدار و همچنین حمایت از تحقیقات مشترک بین دانشگاه های ایرانی و بین المللی، همکاری های منطقه ای و بین المللی خود را گسترش دهیم.

ما از همکاری با سازمان های بین المللی و منطقه ای فعال در حفاظت از محیط زیست مانند برنامه توسعه ملل متحد، یونپ، یونسکو و فائو و همچنین کشورهای که تجربیات موفقی در حفاظت از جنگل های مشابه زاگرس دارند، استقبال می کنیم.

همکاری های بین المللی و منطقه ای می توانند نقش تعیین کننده ای در نجات اکوسیستم های در معرض خطر داشته باشند. سازمان ملل متحد و دیگر سازمانهای بین المللی و منطقه ای، ابتکارات متعددی را برای حفاظت از جنگل ها در پیش گرفته اند؛ اقدامات مجمع سازمان ملل متحد در مورد جنگل ها (UNFF) و انتخاب دهه ۲۰۲۰ تا ۲۰۳۰ برای احیای اکوسیستم، در همین راستاست .

برای مدیریت پایدار جنگل های زاگرس می توان از ابتکار برنامه سازمان ملل متحد برای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای ناشی از جنگل زدایی و تخریب جنگل ها (UN-REDD) و ابتکار سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد (فائو) در زمینه احیای زمین و جنگل و همچنین از ابتکار برنامه توسعه سازمان ملل متحد، برای تسریع و گسترش رشد و مشاغل سبز بهره برد.

سازمان ها و نهادهای ذیربط جمهوری اسلامی ایران آماده مساعدت برای ایجاد بستر همکاری با کشورهای هستند که تجربیات موفق در مدیریت پایدار جنگل ها داشته اند. تجربیات موفق در همکاری با سازمان های بین المللی برای حفاظت از جنگل های حرا در خلیج فارس و جنگل های هیرکانی در شمال کشور می تواند در حفاظت از جنگل های زاگرس مورد استفاده قرار گیرند. تجارب جهانی نشان می دهد که همکاری مشترک، بهترین راه برای نجات اکوسیستم های در معرض خطر هستند. برای این منظور، ما آمادگی داریم با جدیت کامل تفاهم نامه های عملی را با نهادها و سازمان های ملی، منطقه ای و بین المللی ذیربط و همچنین همسایگان منطقه ای خود، مورد بررسی قرار دهیم.

خانم ها و آقایان؛

جنگل‌های زاگرس به عنوان یک میراث ارزشمند برای ایران و جهان، نیازمند توجه ویژه و اقدامات فوری و مؤثر هستند. مدیریت پایدار این جنگل‌ها نه تنها در راستای حفظ محیط زیست است، بلکه به عنوان یک ابزار اساسی برای مقابله با تغییرات اقلیمی، حفظ منابع آب، و ایجاد رفاه برای نسل‌های آینده عمل می‌کند. ما زاگرس را فرصتی برای همکاری بین کشورها برای حفظ محیط زیست می‌دانیم. آینده زاگرس تأثیر به‌سزایی در آینده زمین دارد. برای زمین بهتر با هم همکاری کنیم.

متشکرم.